

Våga lita på betet

Betesdrift kan vara gynnsamt med tanke på både produktion och miljö. Genom att minska kraftfodergivan under perioder med bra betestillgång kan du spara drygt 8 kr per ko och dag. Samtidigt gynnar lägre kraftfodergivor miljön och mjölkproduktionens klimatbelastning minskar.

Det handlar förstås inte bara om att våga minska ner på kraftfodret utan om kunskap och engagemang. För att lyckas krävs bra driftsledning då betesdrift är ett precisionsarbete i både växtodlingen och djurhållningen, men framförallt är det viktigt att det finns ett intresse för att utnyttja betet optimalt.

Variationer i kostnaderna för betet
– Kostnaderna för åkermarksbete varierar och beror på arrondering, stängslingsbehov, vattenförsörjning, beläggning, alternativanvändning och betets avkastning. Genomsnittlig kostnad för bete är 2000 kr per ha, men som visas i tabell 1 är variationen stor, från 30 öre till en bra bit över en krona per kg ts, säger Maria Fernvik, ekonom i Greppa Näringen.

Kostnad, kr/ha	Betesavkastning, kg ts per ha			
	3000	4000	5000	6000
1 500	0,71	0,54	0,43	0,36
2 000	0,95	0,71	0,57	0,48
2 500	1,19	0,89	0,71	0,60
3 000	1,43	1,07	0,86	0,71

Tabell 1. Kostnad i kr/kg torrsbstans bete vid olika avkastnings- och kostnadsnivå samt ett betesutnyttjande på 70 procent

Förbättra växtnäringsutnyttjandet på betet

– På beten handlar växtnäringshushållning om att hålla betesvallarna i trim så att de avkastar mycket. Ett sätt att få betet att avkasta maximalt är att ha många fållor och därmed öka möjligheterna för bra betesstyrning. Om arealen är begränsad är stripbetning effektivt, men nackdelen är att det är arbetskrävande, förklarar Niels Andresen på Jordbruksverkets rådgivningsenhet i Alnarp.

Produktionsbeten där mjölkorna har möjlighet att tillgodose stora delar av sitt näringsbehov är ett bra sätt att ta tillvara näringen från kornas gödsel. Betesvallarna kan även bidra till inlagring av kol i mark vilket är positivt för gårdens totala klimatpåverkan.

– Då en stor del av kornas dagliga intag är bete, balanserar grödans upp-tag av växtnäringsämnen med tillskot-

tet från djurens gödsling. Risker för överskott av växtnäring och för förluster av fosfor och kväve ökar om betesarealen är liten i förhållande till antalet djur, säger Stina Olofsson som är projektledare för Greppa Näringen.

På gårdar med liten betesareal och en mindre andel bete i foderstaten kan korna behöva stanna inne några timmar extra i samband med mjölkning och utfodring. De gödslar då mer i stallet och tillskottet av växtnäring till betet minskar. Det är dock viktigt att följa djurskyddslagen som ger mjölkorna rätt till minst 6 timmars bete per dag under betesperioden.

Foderkostnader under stall- och betesperiod

Under betesperioden ökar kornas konsumtion av grovfoder samtidigt som kraftfoderbehovet minskar. I tabell 2 visas skillnaderna i foderstaten under stall- respektive betesperioden på en gård med högt betesintag och hur dessa skillnader påverkar foderkostnaden. Genom att anpassa foderstaten under betesperioden sparar gården i snitt 8 kr per ko och dag.

– På ekologiska gårdar med åkermarksbete och bra arrondering är det inte ovanligt att korna äter 12–15 kg ts från betet per ko och dag under försommaren, utan att mjölkavkastningen minskar nämnvärt. Då kan förstås mängden kraftfoder och ensilage minskas ytterligare, avslutar Niels Andresen.

	Mjölkavkastning per ko och dag (kg ECM)					
	42		35		25	
	Stall	Bete	Stall	Bete	Stall	Bete
Ensilage (kg ts)	14	5,5	14	5	12,5	4
Bete (kg ts)	0	9	0	9	0	9
Färdigfoder (kg)	12	10,5	9	8	5,5	4
Total foderkostnad	48,20	39,70	40,70	32,80	30,00	21,50

Tabell 2. Foderkostnader per ko och dag under stall- respektive betesperiod. Ensilage 1,30 kr/kg ts, bete 0,70 kr/kg ts och färdigfoder 2,50 kr/kg

www.greppa.nu

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling: Europa investerar i landsbygdsområden

Greppa Näringen har sedan starten 2001 gjort över 38 000 gårdsbesök hos mer än 7 500 lantbrukare. Rådgivningen är kostnadsfri för lantbrukaren och är en del av arbetet med att uppfylla Sveriges miljömål: Ingen övergödning, Grundvatten av god kvalitet, Giftfri miljö, Begränsad klimatpåverkan och Myllrande våtmarker. Greppa Näringen är ett samarbete mellan Jordbruksverket, LRF, länsstyrelsen och lantbrukets rådgivningsföretag. För att bli medlem ta kontakt med länsstyrelsen.

greppa näringen